

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Éves ár	240 K
Féléves	120 K
Háromhónapos	60 K
Egy hónap	20 K

Egyes szám ára 10 fillér.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Feladó szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Oblítyeva (Zápolya)-u. 1. Telefonszám 21.

MEGJELENIK MINDEN NAP, VASÁR-
ÉS ÜNNEPNAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Becskerek. 1920.

XLIX. évfolyam. 50. szám.

Szerda, március 3.

Mégis csak Lipszében

fognak tehát ítélkezni a német „háborus bűnösök” felett. A sok kiadati kérelemnek, jegyzéknek és válaszigyzéknek az lett az eredménye, hogy az entente elállott a német alattvalók kiadatásától, lemondott arról a szándékáról, hogy entente-bíróságok ítélkezzenek német állampolgárok felett és elfogadta a német álláspontot.

Az entente-nak legutóbbi jegyzéke, amely az eljárás módzataival foglalkozik, súlyos lidérenyomástól szabadítja meg a világot. A háborus bűnösök kiszolgáltatása lehetetlenség lett volna, még ha a német kormánynek bármilyen kényszerítő nyomás alatt el is kellett volna magát határozni erre a megalázó lépésre. Ki tartóztatta volna le és ki vitte volna Franciaországba Hindenburgot? Nem lehet belátni mi, lett volna következménye annak, ha Németországnak el kell fogadnia ezeket a feltételeket. Könnyen járhatott volna nyomában a teljes belső felbomlás, de nem kevésbé lett volna aggasztó pszichológiai hatása sem: a Franciaország elleni vad elkeseredés, ami csak újabb világbonnyaldalmakra vezethetett volna.

Az entente legutóbbi jegyzéke elfogadja a német javaslatot, hogy a szövetségesek által előbb kiadni kért személyek felett a legfelső német bírósági törvényszék ítélkezzen, hogy a vizsgálatot a német bíróságok folytassák le, hogy a tárgyalás Lipszében történjen.

Az entente legutóbbi jegyzékéből az látszik, hogy az ottani vezető körök felfogásában nagy változás állott be legutóbb. Ezt a határozatot a londoni konferencia hozta és arról tanuskodik, hogy a győztes hatalmak határtalan sovinizmusukban mégis csak mérsékletet tanusítanak. Foch tábornagnak nem fog sikerülni a szövetségesekkel elfogadtatni azt a felfogását, hogy a Rajna mentén a lövészárkokat állandósítani kell és hogy a folyó balpartját ne őrítsék ki a francia csapatok. Lord Curzon alsóházi beszéde, amelyet a békeszerződés revíziója érdekében mondott, Franciaországnak is szólott.

Az entente legutóbbi jegyzéke reményt ad arra, hogy a békeszerződések kerestülvitelénél a megállapított rendelkezéseknek nem a betűihez fognak mindenkor ragaszkodni, hanem helyt adnak majd azoknak a sokszor bizony nagyon is igazolt kifogásoknak, amelyeket ezek ellen a szerződések ellen emeltek nemcsak a legyőzött országokban, hanem sokszor az entente politikai köreiben is.

Még mindig az adriai kérdés.

London, márc. 1. (J. S. I.) Wilson legutolsó jegyzékére adandó válaszukban Lloyd George és Millerand visszavonják mult év december 9-ikén és ez év január 20-ikán benyújtott javaslatukat és felszólítják Wilson elnököt, hogy csatlakozzék hozzájuk. Ezután együttesen megfogják hívni Olaszország és Jugoszlávia kormányait, hogy tárgyaljanak a közös megegyezésről, visszavonván az összes korábbi javaslatokat.

Ha ezen lépés nem járna eredményrel, úgy Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok újból együttesen fogják áttanulmányozni az adriai kérdést. Az olasz kormány a leglojálisabban azon fáradozik, hogy a londoni szerződés helyett a kérdést úgy Jugoszláviára, mint Olaszországra nézve kedvezően intézzék el. Az összes szövetségesek azt kívánják, hogy végre elintézzék már ezt az ügyet, kénytelenek azonban rámutatni, hogy a londoni szerződés mint egyedüli alter-

nativa marad, ha közös megegyezéssel nem sikerül az ügyet elintézni.

A válaszból látszik, hogy mily fontos-hogy az adriai kérdés minél előbb elintéződjék, mert az nagy veszedelmet jelent a béke szempontjából és halogatja Délkelet-Európa újalakulását. Albániáról beszélve Lloyd George és Millerand azon meggyőződésüket nyilvánították, hogy az albán kérdés újbóli tanulmányozásával el lehet érni a megegyezést, amely ki fogja elégíteni az albánok aspirációit, megadván nekik az abszolút autonómiát.

Egyidejűleg tekintetbe vennék az összes érdekelt felek érdekeit, elismervén a jugoszlávoknak az adriai tengerre való jogukat.

Lloyd George és Millerand szívesen meghívják az érdekelt kormányokat, hogy jelentsék ki óhajaikat, tekintettel a Wilsoni elvekre.

Leninék békeajánlatai.

Bécs, március 1. Lenin kormánya békeajánlatokkal árasztja el az egyes ententállamok kormányait. A moszkvai népbiztosok, ugylátszik, meg akarják ragadni az alkalmat és ki akarják használni a Szovjet-Oroszországgal szemben követendő politika tekintetében támadt ellentétet, hogy vigasztalan helyzetükből kijussanak és lojalitástól csepegő szikratáviratokban rimázkodnak az ellenségeskedések beszüntetéséért.

Moszkva, március 1. Az Egyesült Államok kormányához intézett szikratáviratában Csicserin külügyi népbiztos kéri, hogy az Egyesült Államok kormánya lépjen közvetlen béketárgyalásokba Oroszországgal. Amerika segédeszközei és az amerikai vállalkozó szellem leginkább hozzájárulhatnak Oroszország újjáépítéséhez. Az Egyesült Államokkal való barátságos viszony mindkét félre nézve a legnagyobb jelentőséggel bírna. A szovjet-kormányának nincsen egyáltalán semminemű szándéka beleavatkozni az Egyesült Államok belügyeibe, hanem csakis az az óhajta, hogy haladéktalanul béketárgyalásokba lépjen minden országgal.

Másik szikratáviratában Csicserin népbiztos a japán kormányhoz és a londoni japán nagykövethoz fordul. Ebben fogadkozik, hogy Oroszország népeinek nincs semminő támadó szándéka Japán ellen. Az

orosz kormány semmiképpen sem akar beavatkozni Japán belügyeibe és teljesen elismeri Japán különös gazdasági és kereskedelmi érdekeit a távol keleten, amelyek más országok érdekeit különböző szempontokból jelentősen felülmúlják.

A harmadik szikratáviratot Csicserin a román kormánynak és Vajda román miniszterelnöknek küldte Londonba. Ebben a szikratáviratban ez van: A szövetséges orosz és ukrainai szovjet-közársaságok sikertől koszoruzott katonai vállalkozásai sürgősen szükségessé teszik úgy Oroszország, mint Románia szempontjából, hogy a két nép barátságos viszonyának helyreállítása céljából tanácskozássra lépjenek. A külügyi népbiztosság ezért formálisan azt javasolja a román kormánynak, hogy lépjen vele béketárgyalásokra és kéri, közölje vele azt a helyet és azt az időpontot, ahol és amikor a két állam képviselői találkozhatnak.

Basel, március 1. Berlin politikai köreiben, mint a *Matin* ottani tudósítója jelenti, azt beszélük, hogy a német külügyi hivatalba a napokban Oroszország békeajánlata pontosan körülírt feltételekkel érkezett be. A béke-preliminárakat már a legközelebbi időben aláírják. A tárgyalásoknál a lengyel kormány mint közvetítő fontos szerepet játszik.

A hamis bélyegzésű ezresek. Milyen az eljárás a bevont bankókkal.

Beograd, március 1. (J. S. I. Hivatalos.) Hogy egyes lelkiismeretlen személyek a hamis bélyeggel ellátott ezerkoronásokat a tudatlan nép között forgalomba ne hozhassák és így zavaró befolyást ne gyakoroljanak a pénz forgalmára, elrendelem a következőket:

1. Az összes hatóságok, amelyek a korona-dinárok becserélését eszközlik, a hamis bélyeggel ellátott ezerkoronásokat vonják be, a benyújtónak adjanak róla elismervényt és a pénzt további intézkedésig őrizték meg. Az elismervényben meg kell jelölni a bankó számát és sériáját, el kell azt látni folyószámmal, amely szám meg fog egyezni az

elismervényről levágott szelvény számával. A kicserélést eszközölő hatóságok az összes szelvényeket folyószámuk szerint bevezetik egy jegyzékbe, amely magában fogja foglalni vezető- és keresztnevet annak, akitől bevonták az ezrest és a bevont ezresek mennyiségét.

2. Állandóan nyilvántartsáskitől mennyi ezrest tartottak vissza és erről minden héten a pénzügyminiszteriumnak jelentést kell tenni.

3. Az ezresek visszatartása alkalmával meg kell mondani a félnek, akitől az ezrest visszatartják, hogy annak sorsáról a koronák bevonása után határoznak.

Dr. Jankovits Velizár,
pénzügyminiszter.

A magyar csapatok átlépték a Tiszát.

Budapest, márc. 1. A magyar nemzeti hadsereg csapatai február hó 25-én délután három órakor a Tiszát a Tokaj és Csongrád közötti szakaszon, Tokaj-Tiszapalkonya-Poroszló és Szolnoknál átlépték és Rakamaz, Tiszalök, Tiszapolgár, Tiszafüred községeket, valamint a szajoli pályaudvart megszállták. A román csapatok a Köröstorkolat, Kisujszállítás, Karagag-, Hajdunánás-, Ibrányi-vonalra mentek vissza.

Erzberger állása megrendült.

Berlin, márc. 1. Bárha a pártok hivatalosan még nem foglaltak állást, a kiszivárgott véleményekből kitűnik, hogy a demokraták túlnyomó része Erzberger továbbmaradását a kormányban nem kívánja és hogy a többségi szocialisták egy részének is ugyanez a nézete, míg a másik rész várakozó álláspontra akar helyezkedni. A centrum, amelynek a kezében van a döntés, egyelőre tartózkodóan viselkedik. A német nemzetiségiek, akiknek a nevében Hellferich a pert folytatja, nem csak lehetetlennek tartják Erzberger további részvételét a kormányban, hanem ennek a bukásába az egész kormányt bele akarná keverni, de kilátástalannak tartják, hogy ez a tervük sikerülni fog.

Berlin, márc. 1. A Hellferich ellen folyó per mai tárgyalásán többek között szóba került Erzberger birodalmi pénzügyminiszternek 1917 áprilisában Bécsbe történt utazása. Bethmann-Hollveg volt birodalmi kancellár, akit tanuként hallgattak ki, erre nézve azt vallotta, hogy a bécsi utazás nem az ő kezdeményezésére vezethető vissza, viszont Erzberger utját fölhasználta arra, hogy befolyást gyakoroljon ama bécsi körök hangulatára is, amelyekkel összeköttetésben volt.

A szovjet-kormány új békejegyzéke.

Hága, márc. 1. A Nieuwe Courant-nak jelenük szikratávirattal Moszkvából: Az orosz szovjet-kormány békejegyzéket küldött az Egyesült-Államok, Japánországnak és Románia kormányának. Amerika kormányától azt kérdezi a jegyzék, hogy mikor és hol lehet megkezdeni a békétárgyalást.

LEGUJABB

A veliki becskereki jugoszláv sajtóiroda déli jelentései.

London, márc. 1. A newyorki lapok azon óhaját fejezik ki, hogy az adriai kérdést minél előbb úgy intézzék el, hogy az mind a két pártot elégitse ki és így vessen véget a régóta vajdó kérdésnek.

A „Globe” írja, hogy az amerikai nép — Wilson nézete mellett és a londoni szerződés ellen nyilatkozik.

Lyon, március 1. Albániában az olaszok elleni mozgalom mindinkább terjed, az albánok vezérei a szövetségesekhez fordultak, követelvény, hogy biztosítsák függetlenségüket és biztosítsák Albániát az olaszoktól.

Lyon, március 1. Péntek és szombat közötti éjjelen a vasutasok szövetsége rendeletet adott ki egy általános vasuti sztrájkra az összes vasuti hálózatokon.

Lyon, március 1. Millerandnak Londonból való távozása után a bizottságok megállapították különleges munkarendjüket. A lapok azt jelentik, hogy a választ Wilson jegyzékére csütörtökön írták meg. A válasz számol az elnök kijelentéseivel és kifejezi azt az óhaját, hogy a szövetségesek az Egyesült Államokkal a legszívvelibb viszonyban akarnak lenni.

Szofia, márc. 1. A lapok jelentik, hogy a szobranjera való új választásokat március 28 ikára tűzték ki. Az új parlament legkésőbb ápr. 18-án ül össze.

Budapest, márc. 1. Gróf Pallavicini képviselő kilépett a kisgazda-pártból, mivel a pártban bolsevikiek is vannak.

Amsterdam, A „Telegraph” c. lap jelenti: Az angol földmivesek szövetsége, amelynek 75 ezer tagja van, Londonban nagygyűlést tartott és rezolúciójában kijelentette, hogy a földmivesek kénytelenek lesznek abbahagyni a földek megmunkálását, ha a kormány bevezetné a 8 órai munkaidőt a földmunkásokra is.

HIREK.

A Schwarziform.

Ma egy franciaszakállu, prémbundás ur járt nálam azzal, hogy fontos beszélni valója van velem. Pár kedveskedő frázis után elárulta, hogy üzleti ügyben jött. Engem szemelt ki társul, hogy a Schwarziform nevű szájbölgőt, mely csalhatatlan preventív szer a spanyolnátha ellen, forgalomba hozza. Az üvegek már készek, a cifra etiketteket, melyeken aranybetűkkel díszlik a Schwarziform felírás, már kinyomatta, csak beleegyezésemre van szükség, hogy a medikamentummal az egész Bánátot elárassza.

— Hogyan jutottam éppen én az eszébe?
— kérdeztem csodálkozva.

Látogatóm kedvesen elmosolyodott.
— Minden jó üzlethez, mely reklámra szorul, szükség van egy népszerű újságíróra. Én a pénzt adtam, ön pedig gondoskodni fog kitűnő hirdetésekéről s ügyes napihírekről, melyek a Schwarziform hírnevét megalapozzák. Arról mindenesetre biztosíthatom, hogy ez a vállalat többet fog jövedelmezni önnek, mint az újságírás.

— És a Schwarziform csakugyan használ a spanyolnátha ellen?

— Mindenesetre.
— Az orvosok már kipróbálták?

Leendő üzlettársam jókedvűen elnevette magát.

— Nem próbálhatták ki, mert a szer még egyáltalában nem létezik. Lehet, hogy timsóból meg szirupból fogjuk gyártani, lehet, hogy ecetből és cukorból, az se lehetetlen, hogy kréta por meg menthol lesz benne, — ez teljesen mellékes. A fődolog, hogy az üvegek meg az etikettek megvannak, — az üvegek tartalma abszolút nem fontos. A receptet öt perc alatt megcsináljuk, már van egy patikussegédem, aki a Schwarziformot szívesen összekotyvasztja havi ezeröttszáz korona fizetésért.

— És mégis azt mondja, hogy a szer használ a spanyolnátha ellen?

— Hogyne mondanám? A tudósok rég kiderítették, hogy a félelem gyengíti a test ellentálló képességét, — ha tehát a félelmet csökkenteni tudom, már a betegség iránt való fogékonyságot is csökkentettem. Aki a Schwarziform hatásában hisz, az mindenesetre nehezebben kapja meg az influenzát, — egészen mindegy tehát, hogy miféle kotyvalék van az üvegekben. Az ügyesen megfogalmazott hirdetés feltétlenül szuggeraló hatással van a közönségre, — s éppen ezért támadt az az ötletem, hogy a tisztelt szerkesztő urral társuljak. Megfogja látni, hogy egy hónap múlva milliómosok leszünk!

Vendégem még bizalmasan elárulta, hogy a Schwarziform elnevezésben egy szerény önreklámocskát rejtezték.

— Engem ugyanis Schwarz Izsónak hívnak, — mondta magyarázólag. — Egyszer már forgalomba hoztam egy Schwarzolin nevű készítő szert, azzal is kerestem kétszáz ezer koronát.

Mikor a beszélgetés végén sajnálkozva kijelentettem, hogy nem lépek be társul az üzletbe, látogatóm arcaról világosan leolvashattam azt a véleményt, hogy inpraktikus ökörvagyok. Mereven fölkel s hideg gunnyal ezt mondta:

— Hát csak tessék akkor továbbra is újságot szerkeszteni.

Bizonyos vagyok benne, hogy a Schwarziform a jövő hetekben forgalomba kerül s ahogy magamat ismerem, az se lehetetlen, hogy én is használni fogom a spanyolnátha ellen. Izsó feltétlenül jobb emberismerő nálam.

Holttest az aracsi határban. A becskereki ügyészségnek tegnap telefonon jelentette az aracsi községi előjáróság, hogy Aracs határában halva találták Szemler István aracsi lakost. Az orvos nem talalta ugyan külerőszak nyomát a holttesten, de az előjáróság mégis bejelentette az esetet. Az ügyészség elrendelte a nyomozást.

A római pápa nem helyesli a róm. kath. papság nőülését. Az „Epocha” közli: Az „Osservatore Romano”, a Vatikán hivatalos lapja, a prágai főpüspökhöz címzett levelet közli, amelyben a pápa azt írja, hogy sehogy sem helyeselheti és nem egyezhet bele az ugynevezett demokrata reformokba, amelyek a sok egyházban be akarják vezetni a papok nőülését. Nem hagyhatja soha helyben, hogy a coelibatus törvényét függesszék fel, avagy enyhítsenek rajta, mert az adja a római egyháznak a legnagyobb tekintélyt.

Poincaré elfogadta a jóvátételi bizottság elnöki tisztét. Párisból táviratozzák: Poincaré a francia kormány kérésére elfogadta a jóvátételi bizottság elnöki tisztét és így sikerült Jonnart utódját megtalálni. A lapok dicsérik a volt elnököt azért, mert hazafiasságból ezt a kellemetlen hivatalt elvállalta. A Petit Parisien a következőket írja: Amikor a kormány Jonnart utódjául Poincarét nevezte ki a jóvátételi bizottság elnökének, azt a szándékát óhajtotta jelezni, hogy Németországot minden habozás nélkül ráakarja szorítani azoknak a kötelezettségeknek a teljesítésére, amelyeket a békeszerződésben vállalt. A tárgyaláson kívül senki sincs, aki jobban ismeri a békeszerződést, mint Poincaré.

Vanderbilt Gladys nem valik férjétől. A „Figaro” és a „Tribune” egy híre után budapesti lapok is megírták, hogy gróf Széchenyi Lászlóné Vanderbilt Gladys válni készül a férjétől. Illetékes részről fölkérték a Magyar Távirati Irodát a következők közlésére: Vanderbilt Gladys hat év óta nem volt Amerikában, hat év óta nem látta sem édesanyját, sem családját és így, mivel a bolsevizmus első idejében férjével együtt kiment Svájcba, most tovább folytatta útját s Amerikába ment tisztán családi ügyben, de egyidejűleg azért is, hogy a budapesti nyomor enyhítésére Amerikában is nagyobb szabású akciót indítson. Hasonló tevékenységet fejt ki gróf Széchenyi László is, aki mint a Gyermekvédő Liga elnöke jelenleg Genfben tartózkodik, hogy ott a budapesti gyermeknyomor enyhítése érdekében szintén nagyobb méretű mozgalmat indítson. A válási hírek teljesen legből kaptak és mint értesülünk, a grófné férjével együtt a tavasszal vissza fog térni Budapestre.

Kétfejű ujszülött. Az „Agencia Americana”, ez az egyébként megbízható távirati iroda azt a hírt kürtöli világra, hogy Braziliában egy szörnyű szülött gyermek jött a világra két fejjel, amelyeknek egyike egészen normális, a másik fejen csak egy szem van, a homlok közepén és a torzszülött erőteljes. Az orvosok biznak benne, hogy életben marad.

Nagy botrány egy berlini gyűlésen. Berlinből jelentik: Pénteken este a Neues Vaterland című egyesület gyűlésén botrányos jelenetek játszódtak le. Amikor Gerlach elnök a kiadatlás kérdéséről akart beszélni, a Baltikumról visszatért katonák óriási larmába törtek ki és a szónokra vetették magukat, akit pár pillanat alatt véresre vertek. Összesen öt személy sebesült meg. A botrány főrendezője egy civilruhába öltözött tiszt volt.

Hajókatasztrófa a Fekete-tengeren. Konstantinápolyi jelentés szerint Odessza kiűritése a hatalmas hóiharok ellenére is tart. Egy hajót, melyen kétezer utas, köztük sok angol menekült volt, elragadott a vihar és a Boszporusz bejáratánál partravetette. A hajón valamennyi utas elpusztult. Egy másik hajó — ezelőtt osztrák Lloyd gőzös — aknára futott és elsüllyedt. Ujabb hír nem érkezett ezekről a hajókról.

la vetőbükköny

és egyéb gazdasági magvak kaphatók

414

Fischl Jakab és Társai cégnél.

Mibe kerül Párisban az élet?

— Látogatás a piacon. —

Neuilly, (Chateau de Madrid) febr. 20.

Neuillyben ma hetipiac volt.

Az Avenue de Neuilly olyan széles és olyan beosztású utca, mint Budapestén az Andrassy-utnak az Oktogontól kifelé vezető része, ahol a kocsiutat két, fakkal szegélyezett gyalogjáró három részre osztja. Az egyik ilyen gyalogjáró mindkét oldalán sátor sátor mellett. Ameddig a szem ellát, Avenuen lefelé és fölfelé kilométer-hosszuságra húzódik ez a sátorlanc, amelyben csak a hatalmas, egyenes utat érintő mellék utcák kereszteződősei vágnak hézagokat.

Amikor ezt a nyüzsgő piacot megláttam, budapesti ismerőseim jutottak eszembe, a drágaság terhe alatt megtört családapák és a konyha gondjától soha sem szabaduló háziasszonyok, akik amikor a békeidegáció első párisi útja után hazatértem, ezzel a kérdéssel ostromoltak:

— Mibe kerül Párisban az élet?

— Mondja! Ott is olyan rettenetesen nagy a drágaság?

Eihatároztam, hogy ennek a jogos és természetesen kíváncsiságnak a kielégítésére körülnézek egy kissé a piacon. Megindultam a gyalogjárón a viharvert, piszoktól, koromtól megfeketedett sátrak között, ahol hálós táskával a kezükben jól tápiált szakácsnők, vérszegény külvárosi asszonyok és gondterhes arcú háziasszonyok tologlottak. Hus, zöldség, gyümölcs, halak és vadak bősége. Hangos kofák, tréfás vágólegények a pultok mögött.

Megállók egy mészáros-sátor előtt. Megnyuzott borjutestek rózsaszínű tömege csüng le a szegről, a járda felé valamennyi a hálát fordítja, zöld borostyan levél odatűzve a borju hátuljára, egy másik a két lapockája közé, hogy a szemnek tetszetősebb legyen. Érdeklődöm az árak iránt: a borju kilója 15 frank, a marhabús kilója 6.60 frank. A disznóhús ritkább — ezt a husfajtát mindig kevésbé fogyasztották a franciák, mint mi; — az ára kilónként 10 frank. A juhús ára 8.50 frank, a bányahúsé 12 frank.

A következő sátorban vadhúst és szárnyasféléket árúznak. Egy asszony véres késsel nyuzza a házinyulat. Az ára darabonként 15—20 frank. Mezei nyul darabja 25—30 frank. Fácán 15 frank, csirke, kappan, pulárd kilója 15—16 frank, galamb darabja 5 frank. Kopasztott libák csüngenek a szegen, 10 frankkal mérik kilóját. Leölt pulykák csüngeszit le kék-vörös felyüket a pultról. Az ára: kilónként 15 frank.

Halas sátor következik. Az asztalt borító piszkos, véres kendőn lassan agonizáló élő halak tátognak, apróbb döglött halak nagy csomóba vetve. Néhány árat följegyzek itt is. A lazac kilója 10—12 frank, a ponty: 4 frank.

A zöldséges sátrak körül ezeket az árakat jegyzem föl: egy fő fehérkáposzta 1 frank. Száraz bab kilója 2.50 frank, apró fehér bab 3 frank. Lencse: 2.50 frank. Burgonya: 55 centim. Spenót: 2.50 frank. Vöröshagyma: egy frank, foghagyma: 16 frank, torma: 2.30 frank. Egy csomag kalarabé (öt hat darab) 1.20 frank, cékla darabja egy frank.

A sajtot és a tojást közös sátrakban árulják. A tojás darabja 60 centime.

Felirok néhány sajt-arat: a roquefort kilója 14 frank, a groyeré: 14.50 frank. Brie sajt darabja 18—25 frank, camembert darabja 2.40.

Agyümlős sátrak következnek. Alma kilója egy frank. Szép körte darabja 50 centimetől egy frankig. Narancs: 20—25 centime darabja. Szőlő: 4 frank.

Most már végignyomozom az élelmiszer-árakat. Az Avenue de Neuilly-n egymás mellett álló boltokban érdeklődöm. A cukor ára a napokban emelkedett 5.40 frankra. A tej literje 1.20 frank, vaj kilója 16.80 frank, méz: 10 frank. Egy liter rum 18—20 frank. A jóminőségű teának 15 frank kilója. Egy bolt előtt forgatható masinán kávét pörkölt egy fehér kötényes legény. A kellemes, olajos illat messze száll. Kilenc frank ennek a kávénak kilója.

Asztali bor literje 3—4 frank. A legolcsóbb pezsgő 20 frank: a jobb minőségű ára 100 frankig és ezen is felül emelkedik.

Ujra a sátrak között visz el az utam.

— Très chère! — Ez a két szó üti meg a fülemet két asszony beszélgetéséből. Az egyik asszony — hosszú vérszegény teremtés, valami kishivatalnok felesége lehet — nagyon komolyan magyaráz a barátnőjének valamit, a kezében rázza a fonott kosarat, amelynek a hálóján keresztül krumpli között törődő káposztafejek zöldülnek felém. A másik, a barátnő szomorúan és megértően megcsóválja a fejét.

— Drága! Nagyon drága! — A piacon itt is ez az örök téma. Vajon mit szólnának ezek a hölgyek, francia háziasszonyok ahhoz, ha megmondanám nekik, hogy Budapestén ma 68 koronát fizetnek azért a marhabúsért, aminek itt az ára 10 frank? Ha kiszámítanám neki, hogy a mai valutáris érték mellett nem is egészen négy frank, bizonyára nagyon olcsónak találná, mint ahogy háziasszonyaink viszont összecsapnák a kezüket a csodálkozástól, hogy ez a korona értéke szerint 185 koronának felel meg. A valutáris árkülönbség számbavétele mellett hasonló horribilis árak jönnek ki a párisi piac egész vonalán. Ezen az alapon könnyen eljuthatnánk arra a következtetésre, hogy Budapest a világ legolcsóbb városa. Akkor azonban az összehasonlítás igazsága kedvéért koronáértékre kellene átszámítanunk az itteni jövedelmeket is és az a sápadt kishivatalnokné, aki az Avenue de Neuilly sarkán a drágaságról panaszlik, csodálkozva vehetné tudomásul, hogy az ő urának a 40 frankos havi fizetése Budapestén 7400 koronát ér, ami megfelel 88.800 korona évi jövedelemnek.

Az igazság az, hogy a jövedelmek nálunk éppen úgy, mint Párisban a békeidők óta megduplázódtak, vagy legfőbb megháromszorozódtak. Párisban ezzel szemben a békeárak négyszeresét vagy ötszörösét kell kifizetni élelmiszerért, ruháért, nálunk pedig az árak ötvenszeresek, százszorosak vagy ötszázszorosak lettek.

Ezt a két adatot kell összemérni ahhoz, hogy tisztában legyünk a mi nyomorúságunk végtelenségével és reménytelenségével. És akkor úgy fogjuk találni, hogy a párisiak, amikor a drágaság miatt panaszkodnak, sorsuk iránt meg lehetőszen hálátlanok.

Egy újságíró élménye olasz fogságban.

Szerkesztőség a fogolylaborban. — A választási harc. — Az olasz politikai pártok számaránya.

— (Versezi munkatársunktól.) —

Három és fél évi fogság után most tért haza Olaszországból Fixmann Kálmán versezi újságíró, ki még a békében az egész itteni sajtó munkatársa és több lap szerkesztője volt. Kiváltságos helyzetét mint a toll embere most olyan meglátásokat juttatott részül, amelyek a felületes, mindennapi gondolkodás és szemlélődés figyelmét messze elkerülik. Látott, tapasztalt, a békebeli mesterségét folytatta ott kint, a hadifogságban is, sőt aktív módon résztvevett a fogságban lévő véreinek szellemi táplálékkal való ellátásában: szerkesztésében megjelent a casalei tábor lapja, a „Friss Hírek“, mely több mint egy évig képezte a hadifoglyok szinte kizárólagos hírforrását. S ami a legérdekesebb, szemtanúja volt egy olyan nagy horderejű eseménynek, amelyre Olaszország történetírói még sokat fognak hivatkozni: közvetlen tanúja volt az 1919-es nemzetgyűlési választásoknak.

Felkerestem Fixmann urat, aki érdekes élményeiről a következőkben volt szíves nyilatkozni a „Torontal“ számára:

— 1916 nyarán kerültem hadifogságba, először a Palma-nuovai „campo di concentramento“-ban töltöttem el 3 hetes egészségügyi megfigyelési időt. Azután Puglia tartományba, Casale di altanuovába kerülünk egy nagyobb transzporttal, jobbra idevaló fiúk. Ez nem volt egy különös nagy tábor: mindössze vagy 450 ember lakott a fabarakkokban. Itt gyorsan megindul az élet: rövid időn belül volt színház, dalkör, újság (itt jelent meg a lapom) és mindenféle ipar, vállalat: a csontfárgóktól kezdve a gyűrűcsinálókig minden mesterség képviselve volt. Persze mindez fogoly katonák műve: az olaszok csupán mint vevőpublikum szerepeltek, akkor is csak a katonák. Étkészés itt még kifogástalan volt, hetente ötször marhahús, 200 gramm rizs vagy makaróni, fekete kávé, 600 gramm fehér kenyér: ez volt kérem a menü. Novemberben erdömunkára Francavilla marittimába rendelték ki a tábor tekintélyes részét, én mint tolmács tartottam velük. (Fixmann ur ugyanis óriási nyelvtalented: kb. 10 nyelvet beszél.) Ez egy paradicsomi tájék volt: narancsligetben laktunk s fáról versenyezve pusztítottuk a remek gyümölcsöt, egy soldóért pedig 15 darabot kapott az, aki lusta volt felmászni a fára. Tizenhét tavaszán romantikus talajon, romantikus körülmények között megnézhettük a szaracén rablók ősi fészket: ez Saracenában volt, hol ráadásul még a híres Rinaldo Rinaldini állítólagos barlangját is bemutatták nekünk. Itt két német alapítási fűrésztelepnél voltunk, amelyeket a háború kitérősekor az olaszok saját kezelésükbe vettek át. Egyáltalán egész Olaszország tele van a német ipargeniusz nagyszerű jeleivel, ezért is vannak ők a németekkel való közeledésre rántalva.

— Mindvégig ily nagyszerűen éltek?

— Sajnos, nem. Épp ekkor, nyáron kitört a malária, amitől eddig teljesen mentek voltunk. A tábor tele volt betegen beérkezett katonákkal. Végül már 6—10 temetés volt naponként. 1918-ban ez a helyzet még rosszabbodott, amidőn a maláriához a rémes, (legalább nálunk rémes volt) spanyol, az egészségtelen körülményekhez pedig az egyre rosszabb-gyöngébbé váló élemezés hátrányai járultak. Ekkor 250 gr. kenyér, délben egy darab hering, este valami zöld-ségleges volt a táplálék. A forradalom utáni időket mi Stiloban (Reggio Calabria) töl-

töttük, ez egy üdülő tábor, ahol 9 hónapig vagy százan tartózkodtunk. Ezután mint hadirokkant (átstem ugyanis a mindkét említett járványon) a minden invalidus által jól ismert Calci-ba, Pisa mellé kerültem s mult év december végén elbocsátottak, először persze Magyarország felé, aztán haza.

— Milyen az olaszok bánásmódja?

— Hálátlanság volna az egyéni bánásmódról csak egy rossz szót is mondani. Viszont azonban az olasz fogolytartásnak van egy másik nagy, kollektív hibája, amely a fogság súlyát dupla nehezen érezteti az emberrel: ez a foglyokat a külvilágtól óriási szigorral elszigetelő ellenőrzés, a legcsekélyebb közeledést sem koncedáló hermetikus elzárás. Egyesekhez való munkára kiadás az olaszoknál nem létezett. Óva őriztek attól, nehogy civilvel beszéljen az ember s ha a munkakülönítmény a munkáról este hazatért, zárt menethen, szuronyos őrk között haladt.

— Újságokat kaptak néha?

— Hosszu ideig rendszeresen jártak francia, angol, olasz lapok, sőt magyart, németet is kaptunk a csomagok közé csempészve. Csúpan egyszer, Caporettoiban tiltották el a külföldi lapokat, ez persze csak azt jelentette, hogy egy soldó helyett 5 lírát kellett fizetni példányonként. Ezekből a lapokból merítettük szinte kizárólag híreinket a lap számára, miután világos, hogy önálló cikket a parancsnokság nem engedélyezhetett.

— Vannak még foglyok kint?

— Majd mindenki hazajött, kivéve egy csoport jugoszláv alattvalót, ezekből még maradt fogságban vagy 30—40.000 ember. A fegyverszünet után legelőször senkit sem bocsátottak haza, azután a lengyeleket, románokat és a légióba nem sorozott cseheket. Nitti kormányra jutása után kezdetek hazabocsátani a németosztrákokat s pár birodalmi németet, akik kint voltak. Végül augusztusban a magyarok is sorra jöttek.

(Folytatjuk.)

903—1920. szám.

413

Hirdetés.

Fehértemplom város villanytelepéhez fekvő Kompoud kondenzációs gőzgép kezeléséhez vizsgázott gépészeket sürgősen keresek. Ajánlatok a kívánt havibér megjelölésével hozzám intézendők.

Polgármester.

902—1920. szám.

412

Hirdetés.

Fehértemplom város villanytelepe szükségelt 150 db fenyőoszlopot 9 méter hosszú, 18—20 cm. közep átmérővel. Ajánlatok ár, szállítás tüzetes megjelölésével Fehértemplom város polgármesteréhez intézendők.

Polgármester.

Zsákok

minden minőségben, ponyvák, kenderzsinegek minden vastagságban, kötelek, szőlő- és kékvetőző fonalak, hálók, halászati cikkek, pokrócok, szövetek, csomagoláshoz papirzsinegek, zsákzsinegek jutányosan beszerezhetők: 411

Schiff Ábrahám zsák- és ponyvakölcsönzőnél Novisad (Ujvidék), Futaki-utca 26. Telefon 403.

Cirokseprő-kötés

felébe kiadatik. ...

Cim a kiadóhivatalban.

379

Cukrászsegéd

azonnali belépésre kondíciót keres.

Ajánlatok: Singer E. papirkereskedő Versecz, Nagyajtai Imre címre küldendők. 406

Vadonatu

ebédlő- és hálóberendezés.

egy kisebb koksz- és egy nagyobb fatüzelőkályha, egy nagy íróasztal-estöbbféle háztartási tárgy eladó Car Dusanova (Váraljai) utca 1. sz., Gimpel-fele házban, jobbról. 418

ÉRTESÍTÉS. Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy Obilityeva (Zápolya) utca és Obala Princeze Jelne (Gizella-part) sarkán, a volt Karácsonyi-féle házban

lakatosműhelyt nyitottam,

ahol minden e szakmába vágó munkát gyorsan és pontosan készítek. Kérve a t. közönség szíves pártfogását, maradok teljes tisztelettel

Dalinyák Mihály lakatosmester.

Eladó

417

egy egészen új gummikerekű

gyermekkocsi.

Megtéríthető 2—4-ig Kralja Petra trg (Ferencz Jozsef-ter) 630. sz. alatt, az emeleten.

Üzemképes, használt „Picolo“, 6 légkörnyomású

gőzkazán

teljes felszereléssel és egy erős négykerékű

gőzgépkocsi

vasalkatrészekből, azonnal eladó. — Megtekinthető

özv. Rossmann Pálné és Fia gőzfestődjében, Velika Kikinda, Régi posta-utca 312/b.

Kész butorok és modern konyhaberendezés eladó

a postával szemben levő gyümölcsös-boltban. 416

Karbid nagyban legolcsóbb napiárban.

Nagy választék karbidlámpákban. • Nagy-mennyiségű la karbidégő olcsón kapható. • Cink és horgonyzott vaslemez raktáron. • Patkószögek kg-ja 25 koronáért. • Műszaki cikkek, tömítések és szerszámárak. 341

Fischer Testvérek Novisad, II. Rákóczi Ferenc-ut 15

Erdős Emil gabonakereskedő vetőmagkereskedése Vel. Kikindán

Bánati elsőrendű kerti és gazdasági magvak „Mauthner“ rendszerű eladása.

Kizárólag elsőrangú gazdaságok vetőmag ajánlatait kérem. — — — 390

Keresek 3—4 HP.

gőzgépet

kazánnal együtt felszerelve és 3—4 HP.

lokomobilt.

407

Ajánlatokat a kiadóba kérünk „Gőzgép“ jelige alatt.